

20 punkter för tillväxt

I regeringsförklaringen den 16 september utlovade statsminister Göran Persson att i "bred samverkan" ta fram ett program för ett mer konkurrenskraftigt Sverige. SACO hälsade detta med tillfredsställelse och tackade ja till överläggningar med regeringen den 9 november.

Vid dessa deltog förutom statsministern även finansminister Bosse Ringholm, samordningsminister Pär Nuder, näringsminister Leif Pagrotsky, arbetslivsminister Hans Karlsson, integrationsminister Mona Sahlin och infrastrukturminister Ulrica Messing. Från parterna deltog LO, SACO, TCO, Kommunförbundet, Landstingsförbundet och Svenskt Näringsliv.

Här är de 20 punkter för tillväxt som SACO presenterade vid överläggningarna.

1. Den offentliga ekonomin måste stärkas. När vi valt att behålla en egen valuta måste vi också själva skydda den. Budgetmarginalerna bör vidgas och respekteras, minst lika mycket som om vi hade röstat ja. Då hade vi behövt dem för den reala stabiliseringens skull, nu behöver vi dem för att värna den finansiella stabiliteten.
2. Det är viktigt att amortera statsskulden. År 2030 är pensionärerna 50 procent fler än idag och 80-åringarna dubbelt så många, samtidigt som arbetsutbudet kan ha minskat med bortåt tio procent. Det pressar de offentliga intäkterna, samtidigt som utgiftstrycket ökar. Produktivitetsökningar förmerar landets och hushållens köpkraft, men har ingen större direkt inverkan på det offentliga saldot. Ökade skatteintäkter uppvägs av större personalutgifter. För att framtidens medborgare ska ha samma handlingsfrihet som vi måste de generationer som byggt upp skulden börja betala tillbaka den. Det är också viktigt för att bibehålla det långsiktiga förtroendet för kronan.
3. Tillväxten beror på arbetsutbudet och produktiviteten. Att demografin trycker ned arbetsutbudet betyder att vi måste göra desto mer för att mobilisera de reserver som finns. De statligt subventionerade försöken med friår och kortare arbetstid är helt missriktade. Inför individuellt kompetenssparande utan dröjsmål.
4. När arbetsutbudet sviktar under demografins tryck blir tillväxten desto mer beroende av produktiviteten. Om vi inte arbetar mer så måste vi arbeta klokare. Produktivitetsens ena nyckelfaktor är lönesättningen. I samtal med lönesättaren måste varje medarbetare få tala om hur hon vill arbeta och ta emot arbetsledarens synpunkter på vad man kan göra för att få bättre resultat. Den som hugger i ska få uppmuntran och belöning för vad hon gör. Uppfinningsriktighet ska löna sig, liksom ansvar och konstruktivt samarbete. När lönesättningen fungerar på ett sätt som medarbetarna accepterar kan den göra mycket för att öka produktiviteten.
5. Produktivitetsens andra nyckelfaktor är utbildningen. Sverige har inte råd till annat än att ständigt sätta kvaliteten i första rummet – i skolan, högskolan och forskningen. Den stora utbyggnaden av högre utbildning har många fördelar, men förutsätter lika höga ambitioner när det gäller kvaliteten, både på bredden och i spetsen. Näringspolitiken bör riktas mot mer insatser för innovationer samt teknisk och naturvetenskaplig forskning.
6. Utbildning måste löna sig. Den kvalificerade arbetskraften blir allt viktigare som konkurrensmedel i en ekonomi där alla andra produktionsfaktorer vandrar fritt över gränserna. Sverige är i dag det EU-land som betalar sämst för ytterligare ett års högre utbildning. Studietiderna blir längre och längre när det lönar sig så dåligt att bli färdig. Det är bra om akademiker jobbar längre, både i slutet och i början av livet. Utredningen som ser över möjligheterna att komplettera gymnasiebetygen vid Komvux är viktig.
7. De närmaste tio åren går bortemot hälften av alla gymnasie- och högskolelärare i pension, samtidigt som de stora barnkullarna kommer in. Trots det säger många kommuner upp gymnasielärare, och i denna grupp ökar långtidssjukskrivningarna oroväckande. Om inte vår största generation i sen tid ska bli den sämst utbildade måste lönerna och villkoren behålla och locka många goda krafter till läraryrket.

8. Skattesystemet bör främja medborgarnas lust att förkovra sig och ta ansvar. Skattesystemet behöver dessutom vara internationellt anpassat så att inte skattebasen dräneras – skillnaderna mellan oss och omvärlden får inte vara alltför stora om Sverige ska vara ett attraktivt land att flytta till för att arbeta, forska eller driva företag. Principerna från skattereformen 1990/1991 bör värnas. Detta innebär bl a att marginalskatterna återställs till högst 50 procent och att andelen som betalar statlig inkomstskatt begränsas. Det ska vara samband mellan socialförsäkringarnas avgifter och förmåner.
9. En skatteomläggning för att stärka svensk konkurrenskraft bör i första hand omfatta sådana skatter som främjar arbetsutbudet. Beskattning av arbete har störst betydelse för arbetsutbudet. En eventuell skatteomläggning bör därför ta sin utgångspunkt i inkomstskatten. Även om SACO prioriterar sänkt skatt på arbete framför sänkt skatt på kapital anser vi att en slopad förmögenhetsskatt och ändrade 3:12-regler är att föredra framför en sänkning av andra kapitalskatter, om syftet är att stimulera nya och växande företag.
10. Hela beskattningen av arbete (såväl inkomstskatt som de sociala avgifterna) bör ses över i ett helhetsperspektiv. En sådan översyn bör också innefatta socialförsäkringssystemets finansiering och konstruktion.
11. Förutsättningarna för den framtida välfärden behöver utredas. Vilka skatteintäkter kommer att krävas vid en viss given nivå på välfärden respektive vilken välfärd är förknippad med en viss given nivå på skatteintäkterna? På vilket sätt skatteintäkterna genereras är samtidigt av mycket stor betydelse för den framtida välfärden. Allt som blir bättre kollektivt behöver för den skull inte vara offentligt och skattefinansierat. På pensionernas område har vi fått en tredelad lösning: det allmänna pensionssystemet lägger en god grund utifrån människors inkomster, parterna fyller på med avtalspensioner, och de som vill ha mer kan spara i individuella pensionsförsäkringar. Vi är beredda att diskutera liknande lösningar på andra områden, så att det stagnerande skatteutrymmet räcker till för att lösa de centrala offentliga åtagandena på ett bra sätt.
12. Inför en rehabiliteringsförsäkring i huvudsak enligt Gerhard Larssons förslag. En kvalitetssäkrad företagshälsovård införs bäst den vägen. Gå vidare med förslaget att förstatliga försäkringskassorna.
13. SACO står bakom LO-TCO-SACO-förslaget för ekonomiska drivkrafter men ser gärna möjligheter till undantag om parterna har träffat arbetsmiljöavtal med tillräckliga åtaganden.
14. Arbetsorganisationen måste vara uthållig. När allt fler individer får det allt bättre ekonomiskt ställt kan man inte längre hålla dem kvar i arbetslivet med tvång. Det långa arbetslivet blir alltmer beroende av lust och glädje. Vi måste få arbetsgivare och chefer som ser människan i medarbetaren, som förmår rätta arbetsuppgifterna efter vars och ens förutsättningar och lockar fler att stanna längre. Hellre än annonskampanjer ser vi en satsning på en bred folkbildning av arbetsledare och skyddsombud för att föra ut vad vi kan göra för att bekämpa ohälsa och pressa ned sjukskrivningarna. Sprid de många professionella yrkesutövarnas och chefernas kunskaper och erfarenheter!
15. Genomför i övrigt förslagen i 3-partssamtalen.

16. De statsbidrag som utgår för regionala skyddsombud bör riktas om så att de i större utsträckning når de grupper där sjukskrivningarna ökar mest.
17. Sverige ska vara ett attraktivt land att flytta och komma tillbaka till. Tala om att vi inte ska ha några övergångsregler vid utvidgningen, och öppna för arbetskraftsinvandring som hjälper vårt arbetsliv och forskningen att utvecklas och motverkar nedgången när fyrtiotalisterna lämnar arbetsmarknaden. Men vi ska också erbjuda arbetsuppgifter, löner och livsvillkor som lockar utflyttade svenskar att komma tillbaka när de studerat och arbetat utomlands.
18. Invandrade akademiker anger diskriminering som orsak till arbetslöshet, medan arbetsgivarna anger dåliga kunskaper i svenska och brister i validering av betyg och erfarenheter. Det är bra att regeringen har föreslagit förbättringar i introduktion och svenskundervisning för nyanlända. Detta måste fungera så att flyktingar får sitt första jobb så fort som möjligt! Flyktingar har ofta en stark yrkesidentitet. Utnyttja den och använd nätverk av kollegor i Sverige för att snabba på (jfr Läkarförbundets arbete).
19. SACO avser att prioritera diskrimineringsfrågorna i det fackliga arbetet. Vi kommer att erbjuda stöd till våra förbund att driva både rekryteringsfrågor och diskrimineringsärenden, inte minst i det lokala arbetet. Vi avsätter också resurser för att ta reda på mer om invandrade akademikers villkor.
20. Förebilder och företrädare är viktiga. Det är viktigt att ställa tydliga krav och ge stöd till valberedningar, nomineringskommittéer etc på allsidig representation.